

Reactie BoerenNatuur Contourenbrief Agrarisch Natuurbeheer

2 december 2024

Waar BoerenNatuur voor staat: groen boeren loont

BoerenNatuur is de koepelorganisatie van de 40 agrarische collectieven die de subsidieregeling voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) uitvoeren. Wij staan voor een landelijk gebied waarin zorg en aandacht voor biodiversiteit, landschap, bodem en water structureel en onlosmakelijk onderdeel zijn van de bedrijfsvoering van elke boer. Zoals onze boeren zeggen: er bestaat geen natuur-exclusieve landbouw. Boeren vervullen een cruciale rol in het beheer van het landelijk gebied door te zorgen voor bloeiende akkerranden die gonzen van het leven, kruidenrijke weiden waar de roep van boerenlandvogels klinkt en sloten en landschapselementen die vol leven zitten. Zij worden beloond voor de waardevolle diensten die zij daarmee leveren aan de maatschappij. Voor, door en met onze boeren werken we aan de realisatie van deze visie. We staan te popelen om onze beweging van momenteel circa 12.000 deelnemers groter en sterker te maken en onze collectieve, gebiedsgerichte aanpak uit te breiden. Met als doel om boeren een toekomstbestendig bedrijfsmodel te bieden, waarmee zij voedselproductie kunnen combineren met bijdragen aan de opgaven op het vlak van biodiversiteit, landschap, bodem, water en klimaat.

Essentiële randvoorwaarden optimale inzet ANLb

BoerenNatuur heeft een aantal essentiële randvoorwaarden voor een optimale inzet van het ANLb benoemd:

- concurrerende vergoedingen;
- een extra bedrijfstoelage voor boeren die op bedrijfsniveau meer dan 15 à 20% beheer uitvoeren;
- langjarige contracten (> 20 jaar);
- versterking van de monitoring;
- versimpeling van en betere afstemming tussen beleidsregelingen;
- voldoende flankerend beleid;
- meer capaciteit en (praktijk)kennis bij alle betrokken overheden; en
- een realistisch groeimodel dat voldoende ondersteuning biedt.

Bovenstaande randvoorwaarden ziet BoerenNatuur deels terugkomen in de Contourenbrief Agrarisch Natuurbeheer die het ministerie van LNV op 29 november jl. heeft gepubliceerd. In deze brief zet de Minister van LNV de contouren uiteen voor de extra €500 miljoen voor 'agrarisch natuurbeheer'. ANLb is het belangrijkste instrument waar ze op wil inzetten, naast een aantal andere instrumenten. BoerenNatuur is blij met de inzet op een snelle, stapsgewijze uitbreiding van het ANLb. Ook de inzet van het ministerie op een substantieel investeringspakket is naar onze mening essentieel om ervoor te zorgen dat boeren in staat zijn om agrarisch natuur- en landschapsbeheer uit te gaan voeren.

De voorgestelde gebiedsspecifieke vergoeding kan helpen om zwaardere beheerpakketten en uitbreiding van beheer op landbouwgrond mogelijk te maken. Daarbij is wel van belang dat die gebiedsspecifieke vergoeding en de ANLb-vergoeding gestapeld kunnen worden en dat complexiteit als gevolg van niet-toegestane overlap wordt voorkomen.

BoerenNatuur vraagt aandacht voor vijf punten bij de verdere uitwerking

De Contourenbrief bevat wat BoerenNatuur betreft al veel goede elementen, maar een aantal punten moet concreet worden uitgewerkt.

1. Het doel van 280.000 hectare is niet goed onderbouwd

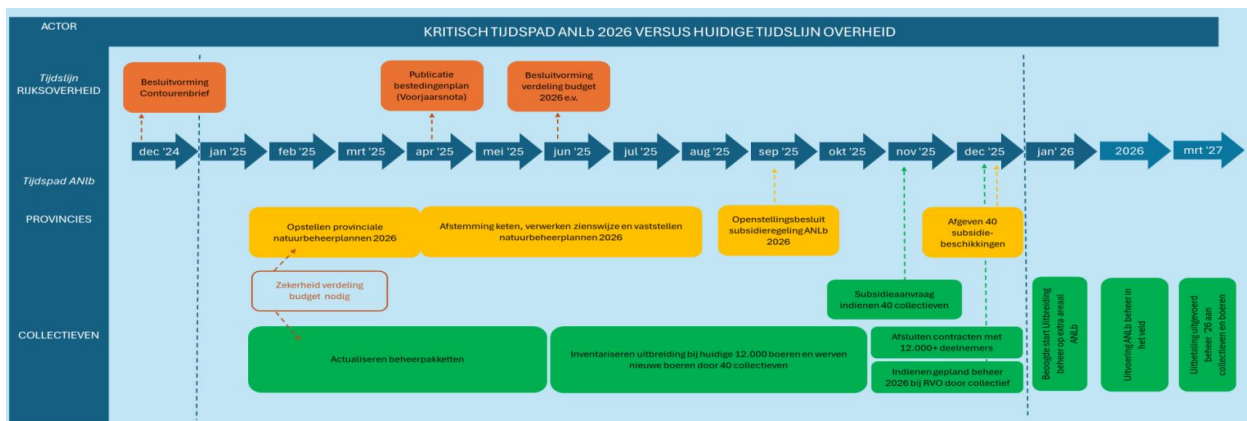
Of het doel van 280.000 hectare ANLb-areaal in 2032 haalbaar is met het budget dat beschikbaar wordt gesteld, is onduidelijk. Dat hangt namelijk af van diverse factoren, waaronder:

- hoeveel inflatiecorrectie er in de betreffende periode van 7 jaar wordt toegepast;
- welke impact de actualisatie van de onderbouwing van de vergoedingen die momenteel wordt uitgevoerd, zal hebben;
- hoe groot het aandeel 'zwaar beheer' wordt (combinaties van beheermaatregelen/mozaïekbeheer);
- de verhouding tussen graslandbeheer, akkerbeheer en beheer van landschapselementen (graslandbeheer kost over het algemeen bijvoorbeeld minder dan akkerbeheer);

Van belang is dat het niet alleen om de kwantiteit (het aantal hectares) van het beheer gaat, maar ook om de kwaliteit (de intensiteit). In de Contourenbrief staat niet aangegeven welke uitgangspunten en aannames het ministerie heeft gehanteerd bij het bepalen van het streefdoel van 280.000 hectare. Ook is niet duidelijk hoe het budget precies verdeeld wordt.

2. Duidelijkheid en zekerheid over budgetverdeling is z.s.m. nodig

Om in 2026 met extra agrarisch natuur- en landschapsbeheer aan de slag te kunnen, moeten zowel provincies als onze collectieven begin 2025 al met het voorbereidende werk van start, zoals onderstaand schema weergeeft (zie bijlage of [deze link](#) voor een versie die beter leesbaar is).

Op 15 februari 2026 moeten bijvoorbeeld de plas-dras-pompen al aan om onze weidevogels welkom te heten na een lange tocht vanuit Afrika. Collectieven moeten tijdig hun beheerplannen op kunnen stellen, voordat ze met alle 12.000+ deelnemers afspraken kunnen maken. En om een uitbreiding van het beheer te kunnen realiseren, zullen collectieven ook extra mensen aan moeten trekken. Kortom: wij hebben op korte termijn duidelijkheid en zekerheid nodig over de budgetverdeling voor 2026 en verder.

In de Contourenbrief staat aangegeven dat "de precieze inzet van de structurele middelen door het kabinet zal worden bepaald bij de besluitvorming voor de Voorjaarsnota." Dat betekent dat besluitvorming pas begin juni volgend jaar zal plaatsvinden. Dat is voor ons te laat om uitbreiding per januari 2026 te kunnen realiseren. De provincies en onze collectieven hebben - zoals hierboven

aangegeven - veel eerder zekerheid nodig om tijdig van start te kunnen gaan met de benodigde voorbereidingen om extra beheer in 2026 uit te kunnen voeren.

3. Voor doelbereik is brede deelname noodzakelijk

Verder hechten wij eraan dat zoveel mogelijk boeren mee kunnen doen, want hoe meer boeren meedoen, hoe groter het doelbereik. In bepaalde specifieke gebieden zijn de opgaven het meest urgent, maar dat neemt niet weg dat in andere gebieden een versterkte inzet op agrarisch natuur- en landschapsbeheer óók nodig én nuttig is. En onze collectieven zorgen ervoor dat het juiste beheer op de juiste plek wordt uitgevoerd; zij zijn bij uitstek in staat om gebiedsspecifiek maatwerk te leveren.

4. De effectiviteit van het ANLb moet op de juiste wijze beoordeeld worden

Periodiek evalueren is essentieel. Daarbij is het van belang om de effectiviteit van het ANLb op de juiste wijze te beoordelen. Het is niet reëel om de effectiviteit van het ANLb alleen te beoordelen op basis van de trends van doelsoorten; daar zijn namelijk allerlei externe factoren op van toepassing. Bovendien zijn de omvang en intensiteit van het ANLb voorsnog te beperkt (WUR en Sovon hebben eerder [becijferd](#) dat er een verzevenvoudiging van het huidige beheer nodig is). Daarom pleiten wij ervoor om de effectiviteit van het ANLb te beoordelen aan de hand van de directe effecten van het beheer: de kwaliteitsverbetering die onze deelnemers in het veld weten te realiseren.

5. Versterking van alle betrokken organisaties is essentieel

Tot slot is versterking van alle betrokken uitvoerende organisaties essentieel, waaronder ook de overheden. Denk aan zaken als voldoende kennis, adequate ICT-ondersteuning, versterkte monitoring etc.

Kortom: snel aan de slag met een concreet uitvoeringsplan!

Onze agrarische collectieven zijn - als vereniging van boeren - bij uitstek in staat om via hun gebiedsgerichte aanpak het agrarisch natuur- en landschapsbeheer zo effectief mogelijk uit te voeren. Agrarische collectieven kennen hun gebied en de boeren in dat gebied, zijn doeners en kunnen op basis van hun gebiedskennis en ervaring het agrarisch natuur- en landschapsbeheer het meest effectief organiseren, zodanig dat zowel boeren als natuur daar baat bij hebben. Zij zorgen voor het juiste beheer op de juiste plek.

Door concurrerende vergoedingen te bieden voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden boeren daadwerkelijk beloond voor de maatschappelijk waardevolle groenblauwe diensten die zij leveren. Uitbreiding van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer draagt - onder de juiste randvoorwaarden - bij aan het versterken van het verdienvermogen van boeren én aan het realiseren van de opgaven in het landelijk gebied. Agrarisch natuur- en landschapsbeheer moet voor alle boeren in Nederland toegankelijk zijn, waarbij gebiedsgericht maatwerk het uitgangspunt is: passend bij de boeren en de opgaven in het gebied. Op die manier ontstaat er een win-win voor boeren én natuur!

Wij gaan - samen met alle betrokken uitvoerende partners - graag op korte termijn met het ministerie om tafel om deze punten uit te werken in een concreet uitvoeringsplan. Uiteraard zijn wij ook van harte bereid om onze reactie nader toe te lichten.

Marije Klever, voorzitter BoerenNatuur
06 18452929

Bijlage: schema kritisch tijdsplan ANLb

